

21 501-02 Raad Algemene Zaken en Raad Buitenlandse Zaken

Nr. 3319 Verslag van een schriftelijk overleg
Vastgesteld 22 januari 2026

De vaste commissie voor Europese Zaken heeft een aantal vragen en opmerkingen voorgelegd aan de minister van Buitenlandse Zaken over de brief van 8 januari 2026 over de Geannoteerde agenda voor de Raad Algemene Zaken van 26 januari 2026 (Kamerstuk 21 501-02, nr. 3315), over de brief van 19 december 2025 over het Verslag van de Raad Algemene Zaken van 16 december 2025 (Kamerstuk 21 501-02, nr. 3314) en over de brief van 15 december 2025 over het Nederlands Voorzitterschap van de Benelux Unie 2026 (Kamerstuk 36 800 V, nr. 32) .

De vragen en opmerkingen zijn op 19 januari 2026 aan de minister van Buitenlandse Zaken voorgelegd. Bij brief van 22 januari 2026 zijn de vragen beantwoord.

De fungerend voorzitter van de commissie,
Erkens

De griffier van de commissie,
Blom

Inhoudsopgave

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties en reactie van de bewindspersoon

Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie en reactie van de bewindspersoon

Vragen en opmerkingen van de leden van de PVV-fractie en reactie van de bewindspersoon

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie en reactie van de bewindspersoon

Vragen en opmerkingen van de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie en reactie van de bewindspersoon

Inleiding

Met verwijzing naar de schriftelijke inbreng van de Tweede Kamer d.d. 19 januari naar aanleiding van de geannoteerde agenda van de Raad Algemene Zaken d.d. 26 januari, gaat uw Kamer hierbij de beantwoording toe van de zijde van het kabinet.

De Commissie heeft voorgesteld om in de toetredingsonderhandelingen met Montenegro het hoofdstuk over financiële controle onder voorbehoud te sluiten. Het kabinet weegt de bredere (rechtsstaats-)situatie in Montenegro zodanig dat het een kritisch-constructieve grondhouding heeft ten aanzien van het voorstel.¹ (Zie ook de Kabinetsappreciatie uitbreidingspakket 2025 (Kamerstuk 23987, nr. 398)) Het kabinet kan dit steunen, mits Montenegro blijvend investeert in versterking van administratieve en personele capaciteit en aan de specifieke voorwaarden voor desbetreffende hoofdstukken is voldaan.

De Commissie stelt vast dat Montenegro aan de beleidsinhoudelijke *closing benchmarks* voldoet. Deze zien onder andere op implementatie van wet- en regelgeving over publiek financieel beheer, de onafhankelijkheid van nationale controle instanties, en effectieve en efficiënte coördinatie van fraudebestrijdingsactiviteiten om de financiële belangen van de EU te borgen.

Tijdens de behandeling in Brussel heeft Nederland ingezet op deugdelijke implementatie van hervormingen en nauwe, blijvende monitoring door de Commissie van deze en resterende stappen. Het kabinet steunt het onder voorbehoud sluiten van dit hoofdstuk, nu de Commissie bevestigt dat aan de *benchmarks* is voldaan en verdere ontwikkelingen zal blijven monitoren. Naar verwachting zal er in de Raad unanieme steun zijn voor deze stap. Afhankelijk van instemming van EU-lidstaten zal en marge van de RAZ van 26 januari een Intergouvernementele Conferentie worden georganiseerd.

I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties en reactie van de bewindspersoon

Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie en reactie van de bewindspersoon

¹ Zie ook de Kabinetsappreciatie uitbreidingspakket 2025 (Kamerstuk 23987, nr. 398)

De leden van de D66-fractie hebben kennisgenomen van de geannoteerde agenda voor de Raad Algemene Zaken van 26 januari 2026 (Kamerstuk 21 501-02, nr. 3315). Zij hebben hierover de volgende vragen.

European Democracy Shield

De leden van de D66-fractie verwelkomen het initiatief voor een European Democracy Shield (EDS). Juist nu democratische rechtsstaten onder druk staan door toenemende buitenlandse inmenging, druk op vrije media en dalend vertrouwen in instituties, is versterking van Europese weerbaarheid noodzakelijk.

De leden van de D66-fractie wijzen erop dat ook Nederland concreet met dreigingen te maken heeft². Deze leden vragen de minister welke concrete stappen inmiddels zijn gezet naar aanleiding van de door de Kamer aangenomen motie van het lid Paternotte³ om een brede bewustwordingscampagne via sociale media op te zetten over de risico's van digitale spionage en buitenlandse wervingspogingen.

1. Antwoord van het kabinet

Het kabinet deelt de noodzaak van bewustwording van risico's van digitale spionage en buitenlandse wervingspogingen. Ter uitvoering van de motie brengt het kabinet momenteel in kaart wat er nodig is en bij welke initiatieven kan worden aangesloten. Het kabinet zal uw Kamer later dit jaar, in de voortgangsbrief ongewenste buitenlandse inmenging, verder informeren over de uitvoering van de motie.

Daarnaast vragen de leden van de D66-fractie of de minister bereid is om in de Raad het initiatief te nemen om een vergelijkbare Europese bewustwordingscampagne te agenderen als onderdeel van het EDS.

2. Antwoord van het kabinet

Het kabinet ziet dergelijke bewustwordingscampagnes als een nationale bevoegdheid en acht derhalve een Europese campagne niet opportuun. Wel zet het European Democracy Shield (EDS) in op mediawijsheid en het bewustzijn verhogen onder EU-burgers op

² [NOS, 26 september 2025, 'Twee tieners opgepakt voor spionageklus voor pro-Russische hacker'](#)

³ Kamerstuk 30 821, nr. 308.

het gebied van democratische rechten en buitenlandse informatiemanipulatie en -inmenging. Het kabinet steunt dit.

EU-VS informatie-uitwisseling en (bio)metrische gegevens

De leden van de D66-fractie hebben zorgen over de richting van de gesprekken over het zogeheten *Enhanced Border Security Partnership* en de mogelijkheid dat biometrische gegevens en andere persoonsgegevens ruimer gedeeld worden⁴. Deze leden benadrukken dat dit een vergaande stap is en een gevaarlijk precedent kan scheppen. Welke randvoorwaarden hanteert hanteert voor gegevensuitwisseling met de Verenigde Staten (VS), zo vragen deze leden.

Kan de minister bevestigen dat Nederland zich verzet tegen constructies waarbij buitenlandse autoriteiten directe toegang krijgen tot databanken met gegevens van EU-burgers?

3. Antwoord van het kabinet

In het onderhandelingsmandaat van de Commissie is de reikwijdte van de kaderovereenkomst beperkt tot grenscontrole en visumaanvragen, mede dankzij de Nederlandse inzet conform de kabinetsappreciatie.⁵ Nederland heeft voorts ingezet op waarborgen van gegevensbescherming. Het onderhandelingsmandaat ziet niet toe op Europese databanken, maar enkel op nationale databanken. Op verzoek van onder andere Nederland stelt het onderhandelingsmandaat van de Commissie expliciet dat menselijke interventie door de betreffende lidstaat nodig is om aanvullende gegevens te versturen, waardoor buitenlandse autoriteiten geen directe toegang krijgen.

Hoe weegt de minister de recente politieke ontwikkelingen in de onderhandelingshouding van de EU en Nederland, in het bijzonder het nieuws dat vijf EU-burgers een inreisverbod hebben gekregen van de VS door hun inzet op Big Tech regulering?⁶

4. Antwoord van het kabinet

⁴ [Euractiv, 6 januari 2026, 'EU countries gear up to let US tap their citizens' biometrics.'](#)

⁵ Kamerstuk 32 317, nr. 987.

⁶ [Volkskrant, 24 december 2025, 'Inreisverbod VS voor Europeanen die zich inzetten voor regulering big tech, Brussel spreekt van intimidatie'.](#)

Het kabinet blijft alert op de belangrijke randvoorwaarden zoals beschreven in het antwoord op vraag 3. De huidige geopolitieke ontwikkelingen, alsook de aankondiging van de VS om inreisverboden op te leggen aan vijf EU-burgers, staan hier los van.

Heeft het kabinet zich reeds uitgesproken tegen inreisverboden voor Europese burgers die op democratische wijze het Europese en Nederlandse belang verdedigen? Zo nee, wil het kabinet dat in beantwoording op deze vragen volmondig doen?

5. Antwoord van het kabinet

Het kabinet heeft de aankondiging van de inreisverboden voor een vijftal Europeanen reeds veroordeeld.⁷ Naast het feit dat het kabinet het niet eens is met de beschuldigingen van de VS over de Europese digitale wet- en regelgeving, acht het kabinet het onterecht dat de VS maatregelen neemt die zijn gericht tegen Europese individuen. De EU gaat zelf over haar eigen democratisch tot stand gekomen wet- en regelgeving, die door de Raad en het Europese Parlement is vastgesteld.

Tot slot vragen de leden van de D66-fractie aan de minister hoe de Kamer wordt betrokken bij (a) het EU-brede kader en (b) de bilaterale vervolgstappen in het onderhandelingsproces tussen lidstaten en de VS. Op welke momenten kan de Kamer inhoudelijk sturen?

6. Antwoord van het kabinet

Wanneer de onderhandelingen over de kaderovereenkomst tussen de Europese Commissie en de VS zijn afgerond, beginnen de bilaterale onderhandelingen met de VS voor alle lidstaten, en dus ook voor Nederland. Het kabinet blijft uw Kamer informeren over relevante ontwikkelingen, inclusief besluitvorming in de Raad over het kaderovereenkomst, via de geëigende wegen. Daarbij is goedkeuring van uw Kamer voor de bilaterale overeenkomst vereist om de overeenkomst in werking te kunnen laten treden. Zie verder de beantwoording van vraag 4.

Vetorecht en slagvaardigheid EU-buitenlands beleid

⁷ 2025Z22543.

De leden van de D66-fractie wijzen op de aangenomen motie (Kamerstuk 21501-20, nr. 2360) die het kabinet oproept zich in Brussel actief in te zetten voor een koerswijziging ten aanzien van het vetorecht in het buitenland- en defensiebeleid. Deze leden vragen de minister, gezien de grote haast in het licht van de geopolitieke ontwikkelingen, welke concrete stappen inmiddels zijn gezet om uitvoering te geven aan deze motie. Met welke gelijkgezinde landen trekt Nederland hierin op?

7. Antwoord van het kabinet

Het kabinet zal zich in lijn met motie-Klos,⁸ en binnen de kaders van het EU-verdrag, inzetten voor het afschaffen van het vetorecht en voor de invoering van meerderheidsbesluitvorming binnen het GBVB en het Gemeenschappelijk Veiligheids- en Defensiebeleid (GVDB), zolang dit de nationale bevoegdheid om wel of niet aan militaire missies bij te dragen, respecteert. Nederland zal bij in de EU hiervoor pleiten. Nederland heeft in deze discussie hiervoor tot dusver opgetrokken met gelijkgestemde lidstaten in de zogenaamde *Group of Friends* en het kabinet is voornemens om dit nu weer te doen.

Jaarlijkse rechtsstaatdialoog

De leden van de D66-fractie vinden het van groot belang dat de jaarlijkse rechtsstaatdialoog leidt tot zichtbare verbeteringen waar problemen structureel zijn. Zij wijzen in dit verband op aanhoudende signalen over druk op mediavrijheid in Griekenland, intimidatie van journalisten, inzet van spyware en misbruik van rechtszaken (SLAPPs), met als gevolg zelfcensuur en aantasting van de democratische informatievoorziening.

De leden van de D66-fractie vragen de minister of hij voornemens is deze zorgen expliciet te adresseren tijdens de Raad, juist in het kader van de rechtsstaatdialoog. Zo ja, met welke concrete boodschap en welke verbeterpunten verwacht Nederland van Griekenland?

8. Antwoord van het kabinet

Volgens het rechtsstaatrapport 2025 heeft Griekenland vooruitgang geboekt bij de bescherming van mediavrijheid en de veiligheid van journalisten, maar blijven er aandachtspunten. Zo waren er afgelopen jaar verschillende incidenten tijdens demonstraties, en werden mogelijk gebruik van spyware tegen en intimidatie van journalisten gerapporteerd.⁹ Tijdens de

⁸ Kamerstuk 21 501-20, nr. 2360.

⁹ Zie het landenhoofdstuk van Griekenland in het rechtsstaatrapport 2025, p. 14.

landenspecifieke rechtsstaatdialog zal Nederland deze zorgen adresseren en Griekenland bevragen op deze uitdagingen en de concrete verbeteringen die het voornemens is om door te voeren. Het kabinet zal, mede op basis van de constatering en aanbevelingen van het rechtsstaatrapport, Griekenland aanmoedigen zich in te blijven zetten voor de versterking van mediavrijheid en de veiligheid van journalisten in lijn met de waarden van de EU zoals vastgelegd in artikel 2 van het EU-Verdrag.

Daarnaast vragen deze leden hoe de minister de effectiviteit van het huidige EU-instrumentarium beoordeelt. Ziet het kabinet ruimte voor versterking van opvolging en consequenties wanneer verbetering uitblijft?

9. Antwoord van het kabinet

Het EU-rechtsstaatinstrumentarium is de afgelopen jaren versterkt. Wanneer lidstaten het EU-recht schenden, kan de Commissie handhavend optreden. De Commissie heeft hiervoor meerdere instrumenten ter beschikking.¹⁰ Het kabinet vindt het van belang dat de Commissie snel en effectief optreedt om terugval van lidstaten op rechtsstatelijk vlak te voorkomen en aan te pakken en daarbij gebruik maakt van al het beschikbare EU rechtsstaatinstrumentarium. Het kabinet pleit er voor dat het bestaande EU rechtsstaatinstrumentarium volledig, consequent en meer in samenhang wordt benut. Het kabinet onderzoekt ook, in samenwerking met gelijkgestemde lidstaten, hoe de effectiviteit van het bestaande EU-rechtsstaatinstrumentarium nog verder kan worden vergroot. Zo zet het kabinet zich, in lijn met de motie-Olger van Dijk, in voor een sterke en effectieve koppeling tussen het respecteren van de rechtsstaat en fundamentele rechten en het ontvangen van fondsen uit de EU-begroting als onderdeel van de Nederlandse inzet voor het volgend MFK.¹¹ Het kabinet is ook voorstander van het voorstel van de Commissie om in het volgend MFK een koppeling op te nemen tussen de aanbevelingen uit het rechtsstaatrapport en de ontvangst van middelen uit de EU-begroting.

¹⁰ Kamerstuk 21 501-02, nr. 2426.

¹¹ Kamerstuk 36 715, nr. 9.

Vragen en opmerkingen van de leden van de PVV-fractie en reactie van de bewindspersoon

De leden van de PVV-fractie hebben kennisgenomen van de plannen van de Europese Commissie in het kader van het Europees Schild voor de Democratie, waaronder het voornemen om educatieve instrumenten en lespakketten te ontwikkelen voor jongeren.

Deze leden vragen of de minister bekend is met de plannen van de Europese Commissie om lespakketten te ontwikkelen en of de minister kan uiteenzetten welke concrete vormen deze lespakketten volgens de huidige plannen kunnen aannemen en welke rol Nederland daarin heeft of zal krijgen.

De leden van de PVV-fractie wijzen op recente berichtgeving over het door de Britse overheid gefinancierde spel Pathways, waarin jongeren (tussen de 11 en 18) tijdens een educatief traject worden geconfronteerd met mogelijke doorwijzing naar een antiradicaliseringsprogramma wanneer zij kritische standpunten innemen over migratie. Deze leden vragen of de minister bekend is met dit educatieve spel en of de minister de zorg deelt dat dergelijke educatieve middelen fungeren als ideologisch sturingsinstrument. Deze leden vragen of de minister kan uitsluiten dat de door de Europese Commissie aangekondigde lespakketten binnen het Europees Schild voor de Democratie een vergelijkbaar karakter zullen krijgen.

De leden van de PVV-fractie vragen daarnaast of de minister bereid is zich in EU-verband expliciet te verzetten tegen lespakketten of educatieve programma's waarin jongeren worden gestuurd in hun politieke opvattingen en kan toezeggen dat Nederland geen medewerking zal verlenen aan EU-initiatieven die neerkomen op ideologische beïnvloeding onder het mom van democratische weerbaarheid.

10. Antwoord van het kabinet

Het kabinet constateert dat diverse initiatieven waarnaar de leden van de PVV-fractie verwijzen nog nader moeten worden uitgewerkt door de Commissie. De uitwerking hiervan gebeurt in samenspraak met lidstaten en stakeholders, en met respect voor de nationale bevoegdheden op het gebied van onderwijs. Uw Kamer ontvangt spoedig het BNC-fiche waarin nader wordt ingegaan op de kabinetsinzet binnen het EDS.

Het kabinet hecht veel waarde aan het goed naleven van het subsidiariteitsbeginsel gezien de nationale bevoegdheid op het gebied van onderwijs. Er is hierbij een belangrijk verschil tussen verplicht lesmateriaal en lesmateriaal dat vrijwillig wordt aangeboden vanuit de EU. Er zijn geen aanwijzingen dat de Commissie met initiatieven zal komen die rechtstreeks raken aan onderwijsinhoud en -methoden. Het kabinet onderschrijft verder het belang van de verbetering van basisvaardigheden en uitwisseling van *best practices* op het gebied van onderwijs tussen lidstaten en met de EU.

Tot slot is het kabinet bekend met het door de Britse overheid gefinancierde spel Pathways. Dit initiatief betreft een nationale aangelegenheid en heeft als doel om radicalisering onder jongeren tegen te gaan. Voor het kabinet is het zaak dat de nationale wettelijke opdracht aan scholen om invulling te geven aan burgerschapsonderwijs leidend is en dat de initiatieven in het EDS deze opdracht ondersteunen.

De leden van de PVV-fractie vragen hoe binnen het gehele Europees Schild voor de Democratie wordt voorkomen dat een eenzijdig pro-EU narratief de overhand krijgt of structureel wordt bevoordeeld.

11. Antwoord van het kabinet

Het EDS bestaat uit een reeks samenhangende maatregelen en acties en is gestoeld op drie pijlers, te weten: 1) integriteit van de informatieruimte, 2) weerbare instellingen, vrije verkiezingen en onafhankelijke media, en 3) maatschappelijke veerkracht en betrokkenheid van burgers. Het EDS beoogt een informatieruimte te bevorderen ten behoeve van een open publiek debat. Er is geen sprake van het bevoordelen van standpunten in debatten.

Daarnaast vragen deze leden hoe, door wie en op basis van welke inhoudelijke en objectieve criteria wordt vastgesteld wat als desinformatie wordt aangemerkt, en welke waarborgen bestaan om te voorkomen dat legitieme politieke standpunten of kritiek op EU-beleid hieronder worden geschaard.

12. Antwoord van het kabinet

Het bestempelen van desinformatie als zodanig en *factchecken* is geen taak van overheden. Vrijheid van meningsuiting en

persvrijheid zijn het uitgangspunt bij de aanpak van desinformatie. Het kabinet verwelkomt daarom een rol voor onafhankelijke partijen en hecht zeer aan onafhankelijke en duurzame werking van *factcheck*-netwerken en aan een pluriform medialandschap. Wanneer de nationale veiligheid, volksgezondheid, maatschappelijke en/of economische stabiliteit in het geding zijn, kan de overheid wel optreden door desinformatie actief te weerspreken.

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de geannoteerde agenda voor de Raad Algemene Zaken van 26 januari 2026. Deze leden constateren dat deze Raad vooral in het teken zal staan van de prioriteiten van het Cypriotisch voorzitterschap dat op 1 januari van start is gegaan.

De leden van de VVD-fractie kijken positief naar de inzet van dit voorzitterschap, samengevat onder de titel 'An Autonomous Union. Open to the world', vooral tegen de achtergrond van de recente geopolitieke ontwikkelingen in onder andere Groenland, Iran en Venezuela. Wel hebben deze leden naar aanleiding van dit werkprogramma, en naar aanleiding van de overige punten op de agenda, nog enkele vragen.

Democracy shield

De leden van de VVD-fractie steunen de ambitie van het EDS. Deze leden zijn voorstander van sterke en weerbare democratieën in Europese lidstaten, onder andere door een Europees netwerk aan factcheckers. Wel vragen zij wat de toegevoegde waarde is van het EDS voor lidstaten met een relatief sterk democratisch fundament, zoals Nederland. In hoeverre bestaat er volgens het kabinet het risico dat het EDS ertoe leidt dat Nederland bevoegdheden tijdelijk of permanent verliest aan de Europese Commissie, terwijl het gevaar van buitenlandse beïnvloeding in Nederland relatief beperkt is? Hoe verhoudt het EDS zich volgens het kabinet in dat kader tot het subsidiariteitsbeginsel?

13. Antwoord van het kabinet

Het kabinet hecht waarde aan naleving van het subsidiariteitsbeginsel gezien de nationale bevoegdheid op het gebied van democratische processen. Het kabinet merkt op dat veel initiatieven uit het EDS nog moeten worden uitgewerkt door de Commissie. Bij de uitwerking bekijkt het kabinet nauw of de EU alleen optreedt op gebieden waar de EU bevoegd is

(attributiebeginsel) en of dit meerwaarde heeft boven nationaal optreden (subsidiariteitsbeginsel). Op deze manier is er geen sprake van het overdragen van bevoegdheden. Uw Kamer ontvangt spoedig het BNC-fiche over dit voorstel, waarin de grondhouding ten aanzien van subsidiariteit nader wordt toegelicht.

De leden van de VVD-fractie constateren dat in het kader van het EDS onder andere wordt voorgesteld de begroting voor het AgoraEU op ruim € 9 miljard vast te stellen. Hierbij constateren deze leden dat AgoraEU vooral het doel heeft om culturele en taalkundige diversiteit te bewerkstelligen in Europa. In hoeverre zal AgoraEU volgens het kabinet daadwerkelijk bijdragen aan de doelstellingen van het EDS, en deelt het kabinet het standpunt van deze leden dat de prioriteit van het EDS het beschermen van de democratie dient te zijn?

14. Antwoord van het kabinet

Het kabinet deelt het standpunt dat het EDS tot doel heeft de democratie in Europa te beschermen. Het programma AgoraEU staat op zichzelf. Hoewel de doelen van zowel het EDS als AgoraEU soms in elkaars verlengde liggen, is het niet zo dat deze één-op-één overeenkomen. Deze initiatieven kunnen elkaar wel versterken, bijvoorbeeld op het gebied van mediavrijheid, burgerparticipatie of het ondersteunen van het maatschappelijk middenveld.

De leden van de VVD-fractie constateren dat het EDS vooral een defensief karakter heeft. Andere geopolitieke spelers, waaronder Rusland, China en de VS, voeren daarentegen juist steeds offensievere informatiecampagnes om hun belangen te verdedigen. In hoeverre ziet het kabinet binnen het EDS ruimte voor Europa om ook informatiecampagnes te voeren met een offensievere toon?

15. Antwoord van het kabinet

Offensieve informatiecampagnes in derde landen vormen geen onderdeel van het EDS. Uw Kamer ontvangt spoedig het BNC-fiche waarin nader wordt ingegaan op de kabinetsinzet binnen het EDS.

Relatie tussen de Europese Unie en het Verenigd Koninkrijk

De leden van de VVD-fractie staan positief tegenover het voornemen van het Cypriotisch voorzitterschap om extra aandacht te besteden aan de relatie tussen de EU en het Verenigd Koninkrijk. Welke rol ziet het

kabinet weggelegd voor Nederland als traditionele brug tussen het Europese continent en Groot-Brittannië?

16. Antwoord van het kabinet

De EU en het VK werken aan verdere versterking van hun partnerschap. Mede in het kader van huidige geopolitieke ontwikkelingen en de bestaande nauwe samenwerking met het VK op veiligheidsgebied, hecht Nederland aan samenwerking in EU-verband. De Commissie en het VK hebben in december de intentie geuit om bij een volgende EU-VK Top onderhandelingen op een aantal onderwerpen af te ronden.¹² Het kabinet wenst snel tot een datum voor een volgende Top te komen. Nederland heeft als buurland van het VK belang bij nauwere samenwerking en integratie op economisch vlak. Het kabinet zet zich hiervoor in, rekening houdend met dat nieuwe overeenkomsten de noodzakelijke waarborgen moeten bieden voor de integriteit van de interne markt en een balans tussen rechten en plichten.

De leden van de VVD-fractie maken zich voorts zorgen over het risico dat de relatie tussen het Verenigd Koninkrijk en de EU een speelbal wordt van verkiezingen in het Britse Lagerhuis. Welke mogelijkheden ziet het kabinet voor Nederland om dit te voorkomen, en om ervoor te zorgen dat de relaties met het Verenigd Koninkrijk goed zijn ongeacht welke politieke partij aan de macht is? Hoe verhoudt het kabinet zich in dat kader tot voorstellen om een zogenaamde 'Farage clause' in te bouwen in overeenkomsten tussen het Verenigd Koninkrijk en de EU?

17. Antwoord van het kabinet

De onderhandelingen tussen EU en het VK vinden in goed vertrouwen plaats, op basis van een politieke toezegging (*common understanding*) van de Commissie en het VK. De Commissie en het VK hebben ook enkele voorwaarden geïdentificeerd voor behoud van de integriteit van de interne markt en een balans in rechten en plichten die in overeenkomsten kunnen worden opgenomen. Deze zijn onder andere relevant voor de onderhandelingen die plaatsvinden over een overeenkomst inzake sanitaire en fytosanitaire controles (SPS) op plantaardige en dierlijke

¹² https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/relations-united-kingdom/eu-uk-trade-and-cooperation-agreement/joint-statement-commissioner-maros-sefcovic-and-minister-nick-thomas-symonds_en

producten en koppeling van emissiehandelssystemen. Conform het BNC-fiche¹³ steunt het kabinet de Commissie-inzet om institutionele waarborgen overeen te komen voor implementatie, interpretatie en naleving van EU-acquis. Het kabinet steunt de inzet om te verkennen of er wederzijdse afspraken kunnen worden gemaakt over een eventuele opzegging van een SPS-akkoord. Deze afspraken dienen het voor beide partijen onaantrekkelijk te maken om een eventueel akkoord op te zeggen. Het is aan beide partijen om de uitkomst van onderhandelingen uiteindelijk te beoordelen voor goedkeuring en inwerkingtreding.

Vragen en opmerkingen van de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie en reactie van de bewindspersoon

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie hebben kennisgenomen van de geannoteerde agenda van de Raad Algemene Zaken van 26 januari 2026. Zij hebben hier nog enkele vragen en opmerkingen bij.

Afgelopen weekend kondigde president Trump importheffingen aan voor landen die Groenland steunen, waaronder Nederland. Volgens de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie is het zaak om hier eensgezind met EU-lidstaten consequenties aan te verbinden en met een rechte rug Groenland en Denemarken te blijven steunen. Is het kabinet bereid om tegenmaatregelen te steunen zoals bijvoorbeeld het inzetten van het anti-dwang instrument? Zo ja, welke? Zo nee, is het kabinet bereid er constructief naar te kijken en in ieder geval tegenmaatregelen niet te blokkeren?

18. Antwoord van het kabinet

Het kabinet deelt de zorgen over Amerikaanse aankondigingen voor nieuwe importheffingen. Op dit moment ligt de prioriteit van het kabinet daarom bij het de-escaleren van de situatie en het voorkomen dat de aangekondigde importheffingen op 1 februari aanstaande daadwerkelijk in werking treden. Tegelijkertijd deelt het kabinet de mening dat de EU voorbereid moet zijn voor het geval deze tarieven daadwerkelijk materialiseren. Het kabinet acht het daarom wenselijk dat de EU alle mogelijkheden openhoudt, waaronder de inzet van het anti-dwanginstrument.

¹³ Kamerstuk 22 112, nr. 4169.

De komende Raden zal er veel gesproken worden over het Meerjarig Financieel Kader (MFK) en de prioritering van Europese investeringen. Wat betreft de GroenLinks-PvdA-fractie vraagt de veranderende wereldorde om meer Europese middelen om als EU de daad bij het woord te kunnen voegen. Leiden de ontwikkelingen rondom Venezuela en Groenland tot andere opvattingen van het kabinet over de omvang van het MFK en over eurobonds?

19. Antwoord van het kabinet

De Nederlandse inzet ten aanzien van het volgend MFK is met de Kamer gedeeld op 12 september jl. Nederland zet zich in voor een Europese begroting die toekomstgericht en financieel verantwoord is. Dit vraagt om scherpe keuzes en modernisering, gericht op concurrentievermogen en innovatie, asiel en migratie, en defensie en veiligheid. Het kabinet is van mening dat zodoende eerst gekeken moet worden naar een efficiënte besteding van de beschikbare middelen. Het kabinet is geen voorstander van het aangaan van gemeenschappelijke schulden voor nieuwe EU-instrumenten.

Secretaris-Generaal van Economische Zaken Gaastra wijst in zijn nieuwjaarsartikel op de noodzaak om nationale middelen en competenties in te ruilen voor collectieve slagkracht om de EU én Nederland weerbaar te maken. Hiervoor zijn onder andere Europese investeringen nodig. Hoe kijkt de minister hiernaar? Deelt de minister de mening dat voor Nederland belangrijker is hoe en waaraan Europese middelen worden besteed dan dat de stijging van de Nederlandse afdrachten wordt beperkt?

20. Antwoord van het kabinet

Het kabinet is voorstander van het moderniseren van de EU-begroting door een heroriëntatie op prioriteiten die strategisch belangrijk zijn voor de EU, zoals concurrentievermogen, asiel en migratie, en veiligheid en defensie. Het versterken van de Europese concurrentiepositie is essentieel voor de toekomst en de slagkracht en weerbaarheid van de EU. Tegelijkertijd zet het kabinet tijdens de MFK-onderhandelingen in op een acceptabel niveau van onze nationale afdrachten aan de EU. Middelen moeten doelmatig en efficiënt ingezet worden waar de meeste EU-toegevoegde waarde zit. Deze budgettaire en beleidsinhoudelijke inzet kunnen goed naast elkaar bestaan.

In het verslag van de Raad Algemene Zaken van 16 december lezen de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie dat het gebruik van de bevroren Russische tegoeden op kritiek stuitte van enkele lidstaten. Inmiddels is er een alternatieve financiering gevonden. Wordt het gesprek over de bevroren tegoeden desondanks voortgezet voor gebruik in de toekomst? Is er nog zicht op het gebruik hiervan of is dit van tafel?

21. Antwoord van het kabinet

Tijdens de Europese Raad van 18 december jl. was er onvoldoende draagvlak om herstellingen op basis van de geïmmobiliseerde tegoeden af te geven. De Commissie heeft bij de aankondiging van de wetsvoorstellen voor de Ukraine Support Loan aangegeven dat het voorstel voor herstellingen op tafel blijft liggen, hoewel er op dit moment niet concreet opvolging aan gegeven wordt. Het kabinet roept al langere tijd op tot een gecoördineerd gesprek in EU- en G7-verband over de kansen en risico's van aanvullende maatregelen op basis van de geïmmobiliseerde tegoeden, waaronder, maar niet beperkt tot, de herstellingen. Dit zal het kabinet, waar opportuun, blijven doen.

Tijdens de vorige Raad is er gesproken over het openen van Cluster 3 met Servië, zo lezen de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie. Zal hier tijdens de Raad van 26 januari verder over worden gesproken? Blijft het kabinet bij het standpunt dat er onvoldoende voortgang is om Cluster 3 met Servië te openen? Wat wordt verwacht van het speelveld? Blijft een deel van de lidstaten tegen verdere stappen voor Servië?

22. Antwoord van het kabinet

Nee, EU-uitbreiding staat niet op de agenda van de aankomende Raad Algemene Zaken. De conclusie uit de kabinetsappreciatie van het uitbreidingspakket 2025¹⁴

dat het openen van Cluster 3 op dit moment geen recht zou doen aan de toegenomen zorgen over de rechtsstaat, is nog steeds van toepassing. Er zijn lidstaten die de Nederlandse zorgen delen. De komende periode zal het kabinet ontwikkelingen in Servië, waaronder op de democratische rechtsstaat en energie, nauw blijven volgen.

¹⁴ Kamerstuk 23 987 nr. 398.